

obsah

Úvod	6		
Pomůcky a materiál	10		
Základní pojmy a způsoby práce	12		
Návrh	32		
Příprava vlastních vzorovaných látek	48		
Patchworková dílna	60		
drobná dílka	61		
chňapka	62		
malá podložka podle obrazu Jana Zrzavého	64		
oranžové polštáře	66		
oranžový čtvereček	66		
doteky	68		
oranžové schody	70		
modré polštáře	72		
červený čtyřúhelník	73		
čtyři červené	74		
červené proužky	75		
malý červený trojúhelníček	76		
ubrusy	77		
čtvercový ubrus podle Jana Zrzavého	78		
obdélníkový ubrus podle Jana Zrzavého	80		
deky, přehozy a tapiserie	83		
tapiserie pro Milenu	83		
tapiserie oranžové střechy	86		
malé oranžové trojúhelníky	88		
		deka tradičně	90
		kozičková	91
		kozí dálnice	94
		deka pro Jitku	96
		deka pro Andreu	98
		pyramida v Chichén Itzá	100
		modrá hora	102
		deka štěstí	106
		oděv	108
		sukně, halenka a kabátek s krátkými rukávy	109
		letní bunda	112
		fialová halena	113
		komplet s rudými lístky	114
		modrá halenka	116
		modré šaty	117
		O autorce	118

Úvod

Nejdříve si zopakujeme několik základních pouček a pravidel, protože tak vlastně musí začínat každá učebnice. Uvedeme si ale jen tři základní, velmi jednoduché typy práce a hned poté se pustíme do návodu na vlastní tvorbu patchworkových děl.

Cílem této knihy je získat vás pro tuto techniku i v případě, že máte minimální vybavení, a ukázat vám, že pěkná díla lze vytvořit také jen s jehlou a nití. Přesto však doufám, že správné a dobré vybavení nakonec oceníte, protože přijdete na to, že s dobrým náradím se pracuje lépe. Speciální šicí stroj na patchwork a quilt mnohé usnadní, i když také my jsme zcela záměrně používali k práci na některých projektech starý dobrý šicí stroj po babičce.

V této knize bych vás chtěla především naučit, jak si nakreslit a vytvořit svůj vlastní vzor. Proveďte vás od prvního nápadu až k hotovému dílu. Když zkusíte postupovat stejně, ve vašich rukách

vznikne originální dílo, které bude patřit přesně do interiéru, kam bylo vytvořeno, bude ladit s okolím a ostatními textiliemi v bytě či patřit jen a jen do vašeho šatníku. Nechejte se tedy vést a zkuste si vytvořit svůj osobitý styl.

Víte, že každá správná patchworková deka, přikrývka nebo jiné dílo má mít svoji vizitku, na níž je uveden název, rok výroby, jméno autora a případně další údaje o zrodu práce, stejně jako obraz nebo jiné umělecké dílo? To proto, že ve vašich rukách vznikne opravdový, nezaměnitelný originál. A to vás právě tato publikace chce naučit.

Ale pokud se vám přesto zalíbí přímo některý z projektů uvedených v knize, můžete si jej samozřejmě jednoduše zhotovit, protože u každého uvádíme přesný postup práce.

PROČ SE PATCHWORKU ŘÍKÁ PATCHWORK

Základní princip této prastaré techniky spočívá ve skládání a sešívání různobarevných látkových dílů v plochu tak, aby vznikl vzor, který připomíná mozaiku nebo koláž.

Název patchwork pochází z angličtiny (čtěte: pačverk) a ve slovníku u něj naleznete výrazy látání a slátanina. Angličanky tuto techniku rozšířily, byli to však především přistěhovalci z Anglie do Ameriky, kteří dovedli patchwork k dokonalosti.

Patchwork vlastně vznikl díky nouzi o látku, kdy se znovu využil každý kousek tkaniny třeba ze staré košile. Dnes na jeho šití kupují látky nové, speciálně tkané, barvené a potištěné. Způsob práce však zůstává v základě stejný – barevné látky se rozstíhají a pak se umně sešívají.

Stejně tak se stále pro tehdejší i pro současné textilie tohoto typu používá na celém světě původní anglický název patchwork – přesněji patchwork quilt. Pojem patchwork označuje sešívání vzoru z různých tvarů a látek, quilt pak štepovanou pokrývku. V češtině se kdysi objevil výraz „klůckování“, ale neujal se. Pokud bychom však přesto chtěli najít český název pro tuto techniku, asi nejvhodnější by byla „textilní mozaika“.

CO JE TO QUILT NEBOLI PROŠÍVÁNÍ

Quiltování k patchworku patří a vedle funkce praktické a zpevňovací plní i funkci estetickou. Jde o prošívání pokrývek hustým předním stehem do určitého vzoru. Hustě proquiltovaná pokrývka nejen krásně vypadá, ale také déle vydrží. Quiltuje se buď přímo ve švu (není vhodné při šití přes čtvrtku), nebo 0,5 cm od švů. Takto jsou podpořeny a zpevněny všechny švy. Pro tento účel je k dostání speciální nit, která je pevná a hladká, nekrotí se a neodírá.

Quiltuje se také podle šablon. Vzor se přenáší pomocí šablony na látku buď sublimačním fi-

xem, tužkou na látku, či fixem, který zmizí po kontaktu s vodou. V případě sublimačního fixu je třeba pracovat rychle, nelze si předkreslit více bloků najednou, protože by nákras zmizel dříve, než stihneme quilt dokončit. V této knize nebudeme používat kupované šablony, ale naučíme se vyrábět vlastní, které budou korespondovat se vzorem celého díla.

Quiltovat (tedy prošívát) se však patchworková práce dá i bez přenášení motivů ze šablon. Jednoduše se přímo na látku předem nakreslí vzor, který má být prostehován. Může vycházet ze vzoru vašeho díla, či být zcela odlišný.

A quiltovat lze dokonce i bez předchozího vytvoření vzoru – prostě stehovat abstraktně různě přes sebe nebo třeba dokola. Tento způsob se používá spíše při quiltování strojověm.

▲ Deka s quiltem koziček je nafocena z rubu – a bude tak i občas používána. Je vytvořena z jednobarevné látky, vzor je pouze quiltován.

Velmi hezky vypadá také prostehované dílo šité jen z jedné látky, bez sešívání do vzoru. Dekor je pak tvořen pouze quiltováním. Technika, jež tento způsob využívá, pochází z Japonska a jmenuje se sashiko.

SLOŽENÍ PATCHWORKOVÉHO DÍLA

Většina patchworkových děl se skládá z následujících částí:

Čelní zdobná strana je dekorativní, nejdůležitější část práce z estetického hlediska a obvykle bývá nejpracnější.

Bordura se šije u patchworkových prací velmi často, u dek je většinou přibližně 10 cm široká,

bývá hladká jednobarevná, ale také zdobná a okrasná. Šije se současně s přední dekorativní stranou jako poslední část práce a tvoří její součást.

Vatelín se používá na střední, někdy hřejivou vrstvu. Často se dává do patchworkového díla jen kvůli následnému quiltování, které je pak výraznější a má mírně plastický efekt.

Tepelná vložka je rovněž střední vrstvou a může to být deka, vlněné rouno či silnější nebo zdvojený vatelín.

Spodní část je většinou jednobarevná tkanina.

Lem je úzký začisticovací pruh kolem okrajů.

Každé patchworkové dílo však může být jiné – někdy se vynechává střední vrstva, jindy bordura nebo je nahrazen lem obyčejným sešitím. Stejně jako návrh i každé hotové dílo je vždy originál.

PATCHWORK DŘÍVE A DNES

V minulosti i současnosti touto technikou vznikaly především krásné zdobené pokrývky. Dříve nesměly chybět v žádné americké domácnosti a vybavě nevěsty. Jejich široká obliba souvisí se způsobem stlaní a spaní v západních kulturách, který je odlišný od toho našeho. Na postel se zastýlají dvě prostěradla. Povléká se pouze polštář, nikoli peřina či pokrývka. Spí se mezi oběma prostěradly a pokrývka je navrchu. Při stlaní se jen urovná a přehodí přes nebo pod polštář. Velikostí překrývá celou postel a ještě částečně přesahuje. Je tedy stále vidět, a proto je její bohaté zdobení na místě.

Dnes můžeme patchworkové práce rozdělit podle jejich účelu na tyto skupiny:

Pokrývka je sešívána hřejivá deka, která se skládá ze zdobného vrchního dílu, hřejivé části (tepelné vložky) a spodní nezdobné části. Sešívá se pouze po stranách a používá se jako lůžkovina.

Přehoz má hlavně estetický a dekorativní význam, nemá hřejivou část. Podšívá se jednou látkou, tenkým vatelínem, a nespí se pod ním.

Prošívání deka je prošívána přes tři vrstvy, ze kterých se skládá. Vrchní je zdobná, střední hřejivá a spodní tvoří podšívka. Tradiční prošítí nebylo pokud možno totožné s linkami vzoru. Střední tepelná vložka bývala z kramplované ovčí vlny – tedy z vypraného, česaného a do plochy upraveného vlněného rouna. Dnes tyto příkrývky opět přicházejí do velké obliby.

Polštář patří k velmi populárním výtvorům pro svou velikost. Má hlavně dekorativní význam a šije se jako doplněk k přehozům, pokrývkám nebo dekám. Stejně se šije také sedák na židli, jen má navíc přišité tkaničky jako úchytky.

Ubrus se dá šít jen s vrchní dekorativní vrstvou a spodní jednobarevnou podšívkou, ale také s lehkou tenkou středovou vatelínovou vrstvou. Je pak pevnější a vypadá velmi hezky. Jako doplněk patří k ubrusu samozřejmě prostírání (bez středové pevné vrstvy), podložka pod horkou nádobu (s velmi silnou středovou izolační vrstvou), ale rovněž kuchyňské „chňapky“.

Závěsy a žaluzie patří mezi praktické patchworkové kousky. Při šití rolovacích žaluzií je třeba myslet na dvě věci – kvůli zavěšení v okně musí být zdobná přední i zadní část a větší plocha dvojitě látky dělá při navíjení problémy. Máte-li z toho obavy, vyrobte si žaluzie třeba pro zakrytí otevřených polic – na kratším úseku bude navíjení snazší a navíc postačí jen jedna dekorativní strana. Podstatně jednodušší je zpracování zatahovacího závěsu a stále oblíbenější jsou závěsy-kapsáře na drobnosti v koupelně či dětské hračky.

Textilní tapiserie se umísťuje jako obraz na zeď, a má tedy dekorativní funkci. Motiv může být jakýkoli – takový, jaký se vám líbí a „prohřeje“ vaši ložnici nebo pokoj vašich dětí.

Oděvy se šijí stejným způsobem jako deky, přehozy a tapiserie. Často to bývají bundy a vesty, u nichž se sešíváním vytvoří vzor, podloží vatelínem a spodní látkou a na závěr proquiltuje. Tak vznikne teplý oděv vhodný i do chladnějšího počasí. Jako patchwork si můžete vytvořit rovněž letní šaty nebo halenky, které se nepodkládají, jen je třeba v rubu švy dobře entlovat.

K nejoblíbenějším oděvním či k jinému účelu sloužícím doplňkům patří patchworkové tašky a kabelky. Šijí se klasickým způsobem, lze na ně využít všechny techniky a způsoby šití a navíc kabelku třeba doplnit korálky, sponkami a různými přezkami. Takovéto drobnější patchworkové dílko se doporučuje šít, když s touto technikou začínáte. Je to totiž menší práce, spotřeba je také malá a dobře se na ní naučíte základy patchworku. Kromě oděvních doplňků se často šijí různé krabičky, pouzdra a košíčky, které dotvářejí interiér.